

YÜKSEK ENFLASYONLA YÜKSEK BÜYÜME KALICI OLARAK SÜRDÜRÜLEMEZ

Hafta içinde hem büyüme hem de Şubat 2022 enflasyon rakamları açıklandı. Geçen yıl yüzde 11 oranında büyüdük. Enerji, emtia ve gıda gibi temel mal fiyatlarının artışlarının etkileriyle Şubat ayı enflasyon rakamları piyasa beklentilerinin üzerinde TÜFEde yıllık yüzde 54.44'e, (Aylık yüzde 4.81) ÜFEde ise aynı dönemde yüzde 105'e yükseldi. (Son 27 yılın rekoru) Bir önceki ay bu rakamlar TÜFEde yüzde 48.7, ÜFEde yüzde 93,5'tu. Harcamalar itibarıyla Şubat 2022 enflasyon oranları ulaştırmada yüzde 75, ev eşyası ve gıdada yüzde 64, lokanta ve otel harcamalarında ise yüzde 55'e ulaştı. Gıda enflasyonunda Venezuela, Lübnan, Surinam, Zimbabve'nin ardından dünya beşincisiyiz. Endeksteeki 409 maddenin 332'sinde fiyatlar artmaya devam ediyor. 2021 yılı ortalaması TÜFE yüzde 19.6, ÜFE yüzde 43,9 gibi çok yüksek ortalamalar. ENAG'a göre ise TÜFE enflasyonu yıllık yüzde 123.80. TÜFE-ÜFE farkı 50.6 puan. Enflasyonda yayılım endeksi yükseliyor. Yılsonuna doğru yüzde 60-70'ler söz konusu olacak.

Kanunsuz bir vergi olan enflasyonu kalıcı olarak çözmeden büyümeyi sürdürülebilir kılmak mümkün değil. Biz ise faiz indirimleriyle cari fazla vererek fiyat istikrarı yakalama gibi dünyada hiçbir örneği olmayan uygulama arayışlarına giriyoruz. Son dönem dış ticaret istatistikleri fiyat istikrarını sağlayamadığımız gibi cari fazlanın da söz konusu olmayacağını bize gösteriyor. Hane halkının enflasyondan korunmak için harcamalarını arttırması cari açığın yükselme riskini ortaya koyuyor. Fiyat istikrarı yaratmadan büyümeyi gerçekleştirdiğinizde büyümeyi sürdürülebilir kılamıyorsunuz. Bir de potansiyel büyümenin üzerinde büyümede ısrar ederseniz enflasyonu yükseltir ve daha fazla ara malı ve yatırım malı ithalatı nedeniyle cari açığınızı arttırmak zorunda kalırsınız. Bu da daha fazla borçlanma ve daha fazla risk alma demektir. Ekonomide makroekonomik göstergelerin homojen bir biçimde dengeli olması önemlidir. Potansiyel büyümeyi arttırmak ise üretim faktörlerinin (işgücü, sermaye, teknoloji, eğitim gibi unsurların) kalitesini yükseltmekle işe başlamanızı gerektirir. Bu taktirde verimlilik artacaktır. Verimliliği kalıcı olarak arttırmadan, katma değeri yüksek ürünleri üretmeden büyümeyi, enflasyonu, cari açık gibi problemleri kalıcı olarak çözmek mümkün olmuyor. Nitekim 2022 yılı ülkemiz büyümesi için öngörüler yüzde 2-3'ler civarında oluşuyor. Savaşın seyri, küresel enflasyonun gidişatı, dış ticaret dengeleri, cari açıkta muhtemel gelişmeler ile seçim sathı mali büyümeyi etkileyecek faktörler.

Büyümenin sürdürülebilirliği kadar kalitesi de önemli. 2021 yılı büyümesinde iç talep (vatandaş ve devletin tüketimi) ve net ihracatın katkısı etkili oldu. Pandemi sonrası ertelenmiş iç ve dış talep nedeniyle sanayi üretimi artışını gözlemliyoruz. Tarım ve inşaat sektörleri sırasıyla yüzde 2.2 ve yüzde 1 küçüldü. Tarımda, verimlilik artışı hem dünya hem de kendi gelir grubumuzun gerisinde. Küresel tarım üretiminde payımız 15 yıldır azalıyor. Gelir dağılımı açısından da 2021 yılı büyümesinin karnesi pek iyi değil. İşgücünün payı 2020 yılında yüzde 33 iken 2021 yılında yüzde 30'a düştü. 2021 son çeyreği itibarıyla ise yüzde 25.8. Orta sınıf yok olmaya, buna karşın sermaye gelirleri artmaya devam ediyor. Asgari ücretteki artış gelecek ay enflasyonu yok olacak. Geniş halk kitleleri büyümeyi hissetmiyor. İşsizlik yüzde 11, atıl işgücü yüzde 22'nin altına inmedi. Geniş tanımlı işsiz sayısı 8 milyon civarında. İşsizlik ve enflasyon toplamından oluşan sefalet endeksinde yüzde 67 ile Arjantin'i geçtik. Güven endeksleri aşağı doğru seyrediyor. Beklentiler ve fiyatlamalardaki olumsuzluklar düzelmiyor. Kur korumalı hesaplar yoluyla dolarizasyon riskini arttırdık. Hazine ve T.C.M.B'ye yılsonuna doğru potansiyel ek yük riskimiz gerek savaş gerekse döviz kuru baskılaması nedenleriyle artarak devam ediyor.

Yazımızı Dünya Bankasının son Türkiye raporundaki uyarıları ile bitirelim. Banka Türkiye'nin 2022'de yüzde 2, 2023'te yüzde 3 büyüyeceğini tahmin ediyor. 2021 yılında ihracatta ciddi artış yaşanmasına rağmen yoksul hane halkı gelirlerinin aşındığını, Türkiye'nin 2019 yılında yüzde 10.2 olan yoksulluk oranının yüzde 12.2'ye yükseldiği öngörüsünde bulunuyor. Türkiye için orta vadedeki temel makroekonomik zorunluluğun "yüksek ve kalıcı olan enflasyon" olduğunu vurguluyor. Riskleri azaltmak ve büyüme görünümündeki muhtemel olumsuzları düşürmek için iyi koordine edilmiş para ve maliye politikalarının gerektiğinin altı çiziliyor.